

20 éves az erdélyi táncház

Húszéves születésnapjukat ünneplik augusztus 10-én Kolozsváron az erdélyi táncházak. Az esemény jelentősebb egy szokványos évfordulónál, mert nem csupán újabb szórakozási formával gazdagodtunk, de szemléletváltást hozott a néprajz – elsősorban a népzene és néptánc – terén. A táncházakban fiatalok százai-ezrei előtt nyílt meg egy ma már kihalóban lévő kultúra kapuja. A népzene, és néptáncutatók eszméinek, nézeteinek és munkásságának fontos szócsovévé vált a táncház.

Húsz év távlatából az egyik általános következtetés, hogy a táncházak népszerűsége összefügg a polgárosodási szinttel. Nem véletlenül indult 1972-ben éppen Budapesten először városi táncház. Bár a kolozsvári is ennek mintájára alakult, mégis sajátos hangulata lett. 1977 februárjában a bábszínház próbatermébe kezdtek beszivárogni a postakertben énekszórá táncoló lányok és fiúk, majd a Monostor útra költözött táncházba a Kalotaszegről és Mezőségről származó vagy ingázó fiatalok. A városi gyerekeknek, fiataloknak még megadatott az az élmény, hogy egy élő kultúrának szerves részese, gyakorlója lehet. Kivételes lehetőség volt.

Az indulást és a továbbfejlődést Kolozsváron Kallós Zoltán és Könczei Ádám néprajzkutatók biztosították. Hozzájuk az akkor még középiskolás zenészek, mint Székely Levente, Sepszi Dezső, Papp István Gázsa, Sinkó András, Kostyák Alpár, Szalay Zoltán, Tóth István, Porzsolt Antal, akikhez szülőföldjükéről magukkal hozott néptánc és népzene ismeretettel rendelkező diákok társultak. Közülük Tötszegi Andrást és Lengyel Lászlót emelném ki.

Rövid időn belül Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen is megszülettek a táncházak. Itt elsősorban az akkor még fiatal zenetanároknak (Csíkban Pávai István, Simó József és Bokor Imre, Udvarhelyen Fodor Béla, Szép Gyula és Tárkányi János) köszönhetően. A műzenén nevelkedett székelyföldi városi közönséget nem volt könnyű meggyőznünk szándékaink tisztaságáról, igazáról. A népi hangszeres zene világában teljesen járatlanok a Székelyföld kellős közepén gyűjtött zenét is idegennek – „magyarul” románoknak – tartották. Nem sokkal ezután, 1978-ban született meg a marosvásárhelyi és a sepsiszentgyörgyi táncház is.

Más városokban is több-kevesebb sikerrel kísérleteztek táncház fenntartásával, de zenekar hiánya miatt legtöbbje rövid életű. Kivétel Szamosújvár, ahol bár nincs zenekar, szinte minden magyar tanuló, fiatal részt vesz a néptáncmozgalomban. Ez Balázs-Bécsi Attila tanárnak köszönhető.

A táncházak népszerűsítésében igen nagy szerepet vállalt a bukaresti televízió magyar szerkesztősége – Simonffy Katalin, Csáky Zoltán és Boros Zoltán. Számos újság és folyóirat is felismerte, hogy érdemes odafigyelni ezekre a fiatalokra.

Egy idő után a hatalomnak kezdett kényelmetlenné válni a mozgalom. A vegyes lakosságú nagyobb városokban rendre be is tiltották a táncházakat. Egyfajta ellenzéki kisértet, a „nagy eszméktől” való elszigetelődés lehetőségét látták benne.

A '80-as évek végén kezdett lehetetlenné válni a magyar kultúra – így a népi is – gyakorlása. Az erre szakosodott fiatalok egyre-másra hagyták el az országot. Mentsés-

gük, hogy bár nagy úrt hagytak maguk mögött, a világ bármely pontjára is kerültek, a többség továbbra is a magyar népi kultúra szószólója, művelője maradt.

Ez a találkozó először teremt lehetőséget arra, hogy újra együtt lehessenek, zenéljenek-táncoljanak.

Szép Gyula

(Szabadság, 1997/176. 2. – 1997. augusztus 2., szombat)

AZ ERDÉLYI TÁNCHÁZAK 20. SZÜLETÉSNAPIJÁT ÜNNEPLIK AUGUSZTUS 9-ÉN ÉS 10-ÉN

Az ünneppsorozatot a Kallós Zoltán Alapítvány szervezi. Szombaton este 9 órától Kalotaszentkirályon tartanak szabadtéri előadást, amelyen az eleki román és az érsekcsanádi magyar hagyományörző néptáncgyűttesek, kalotaszegi hagyományörzők és a Brassai Sámuel Líceum Véndiák Alapítványának Zurboló néptáncgyűttese lép fel. Vasárnap du. 2 órától a Brassai-líceum dísztermében kerekasztal-megbeszélést tartanak az erdélyi táncházak húszéves múltjáról és jövőjéről. A vitát Pávai István vezeti. Ugyancsak vasárnap du. 5 órától kezdődik az ünnepi műsor a Kolozsvári Állami Magyar Operában. A műsor első felében a mérai hagyományörzők, valamint szamosújvári és kolozsvári táncsoportok, illetve szászcsávási, kalotaszegi, széki és magyarpalatkai zenekarok lépnek fel. A műsor második felében az 1977-ben alakult táncházzenekarok (Bodzafa, Regösök, Ördögsekér, Venyige, Barodza) koncertjére kerül sor, meghívott énekesek és táncosok közreműködésével. Műsorvezetők: Simonffy Katalin és Csáky Zoltán. Este 9 órától éjjel 1 óráig a Béke téri Diákművelődési Ház sporttermében Táncház. A délutáni ünnepi műsoron is fellépő falusi zenekarok, illetve a kolozsvári Üsztürü zenekar muzsikál. Az ünnepi műsorra szóló meghívók augusztus 4. és 8. között a magyar opera pénztáránál kaphatók naponta 17-19 óra között.³⁹

(Szabadság, 1997/177. 2. – 1997. augusztus 4., hétfő)

Az önmegtartás igényével. Évfordulós köszöntő a táncházmozgalomnak

Huszadik évfordulóját ünnepli az erdélyi táncházmozgalom. Ki ne emlékezne mindarra, ami akkor oly nagy lelkesedéssel elindult. Ki ne tudná, hogy ama lázongó hetvenes évek huszon- és tizenévesei, közülük is azok, akik megtagadva a „létező”, egyet-

39 A hirdetés rövidített formában megismétlődik a Szabadság augusztus 6-i, szerdai és 7-i, csütörtöki lapszámában. Megjegyzendő, hogy az augusztus 10-én sorra kerülő gálaműsor első felében koncerteztek az erdélyi táncházzenekarok, s a második fele tartalmazta a hirdetésben is szereplő fellépők néptáncműsorát.